

opusdei.org

Preces, modlitba Opus Dei: modlitba, ktorá dala tvar duchu Diela

V tejto epizóde Fragmentov z Histórie objavíme pôvod a vývoj modlitby Opus Dei, Preces, ktoré zložil svätý Josemaría v roku 1930 a ktoré považoval za „prvý oficiálny akt“ Diela. Kňaz a liturgista Juan Rego Bárcena vysvetľuje, ako táto spoločná modlitba vyjadruje jednotu, univerzálnosť a ducha služby, ktoré charakterizujú Opus Dei, a ako postupne dozrievala až do

svojej konečnej podoby v roku 2002.

03.11.2025

V tejto epizóde *Fragmentov z Histórie* prinášame prepis rozhovoru s Juanom Regom Bárcenom, kňazom Opus Dei a odborníkom na liturgiu, ktorý sa venoval štúdiu tohto textu, ktorý svätý Josemaría nazval „prvým oficiálnym aktom Diela“.

Je zároveň absolventom dejín umenia na Univerzite Complutense v Madride a neskôr sa hlbšie venoval teológii a liturgii na rôznych univerzitách v Španielsku a Taliansku, kde získal doktorát zo Svätej Liturgie. V súčasnosti vedie Inštitút liturgie Pápežskej univerzity Svätého Kríža v Ríme, kde prednáša teológiu a liturgickú estetiku a zapája

sa do iniciatív podporujúcich dialóg medzi umelcami a teológmi.

Las Preces del Opus Dei: comentario histórico-teológico, por Juan Rego.
Článok bol uverejnený v časopise *Studia et Documenta*.

Vykonalí ste historický a teologický výskum o *Preces Opus Dei*. Mohli by ste na úvod vysvetliť, čo sú zač?

Preces Opus Dei sú modlitbou, ktorú sa modlia všetci veriaci Diela. Termín *preces* pochádza z latinčiny a kresťania si ho osvojili s viacerými významami: oficiálna prosba, orodovacia modlitba, úpenlivá

prosba. V cirkevnom zmysle znamená prosby, modlitby, žiadosti.

To, čo robí *Preces* výnimočnými, je možno práve to, že nejde o osobnú modlitbu svätého Josemaríu ani o modlitbu nejakého jednotlivého člena, ale o spoločnú modlitbu celého Diela, ktorá vyjadruje jeho univerzálnosť a jednotu.

Existuje nejaké vysvetlenie, ako svätý Josemaría *Modlitby Opus Dei* zostavil? Aký bol historický kontext ich vzniku?

Svätý Josemaría nezanechal žiadne písomné vysvetlenie o tom, ako *Preces* napísal, kto mu pri tom pomáhal alebo akými textami sa konkrétne inšpiroval. Prvá zmienka, ktorú o nich máme, pochádza z jeho osobnej poznámky datovanej z 10. decembra 1930, v ktorej napísal:

„Tieto dni robíme kópie *Preces ab Operis Dei sociis recitandæ*. Schválil ich môj spovedník. Vidno, že Pán, pretože taká má byť vnútorná podstata jeho Diela, chcel, aby sa začalo modlitbou. Modlitba bude prvým oficiálnym aktom členov O. de D. (Obra de Dios = Božieho Diela). Zatiaľ je práca osobná: stretávame sa len, aby sme sa modlili.“

Aby sme tento zápis lepšie pochopili, treba si pripomenúť, že 2. októbra 1928 svätý Josemaría dostal od Boha zakladajúce svetlo o Diele. Od toho momentu pracoval s istotou, že to, čo mu bolo ukázané, musí nadobudnúť konkrétnu formu.

Medzi októbrom 1928, teda momentom založenia, a decembrom 1930, keď máme prvú zmienku o *Preces*, nastali tri kľúčové udalosti, ktoré nám pomáhajú pochopiť proces ich zostavenia a vydania.

Prvým bol november 1929, keď svätý Josemaría dostal nové vnuknutia o charakteristikách charizmy Diela. Počas prvých rokov existencie Diela sa svätý Josemaría zaujímal o rôzne inštitúcie a apoštoláty v Španielsku aj mimo neho, hľadajúc niečo podobné tomu, čo ho Boh volal uskutočniť.

Druhým významným momentom bol 14. február 1930, keď pochopil, že v Opus Dei sú povolané aj ženy, čo upevnilo jeho zakladateľské poslanie.

Napokon po februári 1930 svätý Josemaría pochopil, že sa musí naplno sústrediť na novú inštitúciu. Rozhodol sa preto obmedziť svoju pastoračnú činnosť v Patronáte chorých a vyhľadal nového spovedníka, jezuitu P. Valentína Maríu Sáncheza Ruiza. Po rozhovore s ním na konci júla 1930 pochopil, že inštitúcia sa bude volať *Dielo Božie* (*Opus Dei* v latinčine), čo sa o

niekoľko mesiacov neskôr objavilo už aj v texte *Preces*.

Ako by ste teda opísali historický vývoj *Preces* od ich vzniku až po konečnú podobu?

Preces z roku 1930 boli pomerne stručné v porovnaní s dnešnou verziou. Ako to v Cirkvi často býva, mnohé modlitby a liturgické praktiky sa rodia a obohacujú postupom času. Takto to bolo aj s *Preces* Diela, ktoré vznikli koncom roka 1930 a vyvíjali sa súbežne s rastom Opus Dei. Aby som nešiel do prílišných detailov, uvediem niekoľko príkladov, ktoré túto skutočnosť ilustrujú.

V prvej verzii *Preces* svätý Josemaría nezahrnul modlitbu za zosnulých veriacich jednoducho preto, že dovtedy ešte nezomrel žiadny člen Diela. V roku 1933 však už zomreli traja: Mária Ignacia García Escobar, jedna z prvých žien Opus Dei; José María Somoano Berdasco a Luis

Gordon Picazo. Vtedy svätý Josemaría rozpoznal potrebu pridať modlitbu za zosnulých členov Opus Dei.

Ďalšou významnou zmenou bolo zaradenie modlitby *Oremus pro Patre*, ktorá pôvodne v texte nebola. Táto prosba bola pridaná 14. februára 1938 počas Španielskej občianskej vojny. Svätý Josemaría už 9. januára toho roku napísal z Burgosu: „Už dlhší čas sa cítila potreba zaradiť prosbu *Pro Patre* do oficiálnej modlitby Dieľa.“ V tom čase si bol vedomý nebezpečenstva, ktoré mu hrozilo, a vedel, aké dôležité je modliť sa, aby Dieľa nezostalo bez svojho zakladateľa. Táto modlitba zároveň odráža, ako svätý Josemaría postupne prehľboval svoje duchovné otcovstvo v Diele.

Podobne v roku 1930 *Preces* ešte neobsahovali osobitnú modlitbu za biskupov diecéz. Tá bola pridaná

neskôr, v období rastu Diela v rôznych mestách, keď vznikla potreba zostať v duchovnom i láskyplnom spojení s miestnymi biskupmi.

Napokon po smrti svätého Josemaríu v roku 1975 sa na generálnom volebnom kongrese Diela diskutovalo o jeho spomenutí v *Preces*. Jeho nástupca Álvaro del Portillo navrhol upraviť prosbu *Oremus et pro fratribus nostris Operis Dei* takto: *Oremus pro Conditore nostro et pro fratribus nostris Operis Dei vivis atque defunctis*. Don Álvaro však zároveň predvídal, že v budúcnosti sa svätý Josemaría v *Preces* výslovne spomenie ako Zakladateľ.

Keď bolo oznámené jeho blahorečenie, Álvaro del Portillo požiadal všetkých veriacich Opus Dei, aby poslali návrhy na text modlitby k blahoslavenému Josemaríovi, ktorá by sa mala pridať

do *Preces*. Počas nasledujúcich mesiacov prišli stovky návrhov a bola zostavená modlitba vzývajúca orodovanie Zakladateľa.

Po jeho kanonizácii v októbri 2002 nadobudla táto invokácia svoju dnešnú podobu. Odvtedy sa štruktúra *Preces* už nezmenila. Hoci sa objavili návrhy zaradiť vzývanie blahoslaveného Álvara alebo blahoslavenej Guadalupe, treba pripomenúť, že už na generálnom kongrese v roku 1975 sa stanovilo, že v budúcnosti sa do *Preces* nepridajú iní svätí alebo blahoslavení – s výnimkou Zakladateľa. Z tohto dôvodu možno považovať dnešný text *Preces* za konečný.

Aký význam má slovo *Serviam!* v kontexte *Preces*?

Výber výrazu *Serviam!* („Budem slúžiť!“) je hlboko symbolický. Je to jediné sloveso v jednotnom čísle v celých *Preces*, zatiaľ čo všetky ostatné

sú v množnom čísle – v súlade s tradíciou verejnej modlitby Cirkvi, ktorá má spoločenský charakter. Tento kontrast zdôrazňuje potrebu poznať vlastnú identitu a svoje hranice skôr, než sa človek pridá k spoločnému „my“ modlitby. Nemožno sa úplne darovať v službe druhým, ak človek nepozná, kto je, aký má zmysel jeho život a akú nesie zodpovednosť.

V rubrikách *Preces* z roku 1930 sa úvodné *Serviam!* vyslovovalo takto: *In terra se abjiciens, osculato pavimento, dicit: Serviam!* („Položiac sa na zem, pobožkajúc podlahu, povie: Serviam!“). V súčasnej praxi sa toto gesto nahradilo hlbokou poklonou, často až po dotknutie sa zeme čelom – ako vonkajší prejav pokory a úplného odovzdania sa do služby Bohu.

Z biblického hľadiska *Serviam!* kontrastuje s *non serviam* Izraela,

spomenutým v Jeremiášovi 2,20. Kontext tohto verša je prvá prorokova reč, v ktorej Boh karhá nevernosť svojho ľudu. Nejde len o výčitku nevďačnosti, ale aj nerozumnosti – pretože ľud opustil pramene živej vody a vyhlíbil si prasknuté cisterny.

Tento obraz, pripomínajúci skúsenosť Izraela na púšti, sa znovu objavuje v evanjeliu v epizóde Ježišových pokušení, ktoré sú akoby súhrnom dejín pokušení Izraela. Na diablovu ponuku „toto všetko ti dám, ak padneš predo mnou a budeš sa mi klaňať“ Ježiš odpovedá: „Odíď satan, lebo je napísané: Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť“ (Mt 4,9-10).

Svätý Josemaría prevzal tento kontrast a rozpoznal v *Serviam!* – spolu so symbolickým dotykom „zeme“ – podstatu povolania Opus Dei: vyhlásenie služby, ktoré sa

uskutočňuje v každodennej práci každého človeka. V *Serviam!* sa vyjadruje uznanie pôvodného puta s Bohom, prisľúbenie pravej slobody, prijatie zmluvy a možnosť premeniť celý život na skutok synovského kultu.

Aký zmysel má používanie latinčiny v *Preces* svätého Josemaríu?

Svätý Josemaría použil latinčinu v *Preces* v rámci španielskeho cirkevného prostredia začiatku 20. storočia, keď bol rímsky obrad považovaný prakticky za oficiálny obrad celej Cirkvi a latinčina bola jej úradným jazykom. Hoci dnes v Cirkvi uznávame väčšiu rozmanitosť obradov a jazykov v liturgii, ktorá sa neobmedzuje len na rímsky obrad, vtedy malo používanie latinčiny jasný symbolický význam – znak univerzálnosti a jednoty.

Použitím latinčiny chcel svätý Josemaría odpútať *Preces* od konkrétnej kultúry a otvoriť ich univerzálnej dimenzii. Tento krok umožnil, aby ľudia z rôznych kultúr nachádzali v *Preces* spoločnú formu modlitby. Viac než samotný jazyk bola latinčina prostriedkom na vyjadrenie spoločenstva a vnútornej súdržnosti.

Akú úlohu zohrávajú *Preces* v každodennom živote veriacich Diela?

V prvom rade je potrebné pripomenúť pôvodný úmysel svätého Josemaríu: *Opus Dei* sa malo začať a udržiavať modlitbou. Tento dôraz vyjadruje, že v jadre *Opus Dei* sa nachádza modlitba ako základ jeho ducha a poslania.

Modlitba *Preces* každému veriacemu pripomína jeho povolanie – premeniť

celý svoj život na modlitbu, žiť každý okamih v rozhovore s Bohom.

Zároveň je pozoruhodné, že svätý Josemaría pri zostavovaní *Preces* nezvolil texty vlastného autorstva, hoci by tak nepochybne mohol urobiť. Namiesto toho sa inšpiroval textami verejnej modlitby Cirkvi. Tým zdôraznil, že modlitba veriacich Opus Dei sa neobmedzuje na osobný a bezprostredný vzťah s Bohom, ale vždy sa žije v rámci Cirkvi – ako spoločenstva, ako Božieho ľudu. Modlitba Opus Dei tak vyjadruje samotnú jeho identitu: byť rodinou v srdci veľkej rodiny Cirkvi.

Napokon, štruktúra *Preces*, rozdelená na vzývania a prosby, veriacim pripomína základné prvky ich duchovného života. Svätý Josemaría v nich rozvíja hlavné témy spirituality Opus Dei.

Mohli by ste vysvetliť, aká je štruktúra *Preces*?

Každá časť *Preces* má svoj vlastný duchovný význam. Možno zdôrazniť, že prvá časť je venovaná najmä vzývaniam – teda sérii krátkych modlitieb, v ktorých sa obraciame na kľúčové postavy spirituality Opus Dei.

Prvé vzývanie je, prirodzene, adresované Najsvätejšej Trojici. Je zaujímavé, že – na rozdiel od ostatných vzorcov – vzývanie Trojice je aktom vďakyvzdania, bez akejkoľvek prosby. Svätý Josemaría trval na tom, že je dôležité začínať uznaním Božej dobroty a našej nepatrnosti. Toto ďakovanie, hovoril, otvára srdce na prijatie Pánových darov. V roku 1971 poznamenal:

„Radím vám, aby ste viedli život vďakyvzdania. Pozrite, všetko, čo máme – veľa či málo – vďačíme

Pánovi. Niet nič dobré, čo by pochádzalo od nás. Ak sa niekedy naplníte pýchou, pozdvihnite zrak nahor a uvidíte, že ak je vo vás niečo ušľachtilé a čisté, patrí to Bohu. [...] Aké krásne sú tie slová, ktoré každý deň hovoríme v *Preces*! Môžete ich používať ako strelnú modlitbu: *gratias tibi, Deus, gratias tibi!*“

Druhé vzývanie smeruje ku Kristovi – a je najrozvinutejšie z celých *Preces*, čo poukazuje na jeho ústredné miesto v spiritualite *Opus Dei*.

Podľa tradičného poradia litánií nasleduje Panna Mária ako prvá spomedzi svätých, so svojimi dvoma titulmi: Prostrednica a Matka Božia.

Bezprostredne po nej nasledujú prosby o orodovanie svätého Jozefa, anjelov strážcov – v ktorých deň sviatku vzniklo *Opus Dei* – a svätého Josemaríu. Posledné z týchto vzývaní, ako už bolo spomenuté, bolo

pridané v roku 1992 po jeho blahorečení a nadobudlo konečnú podobu po jeho kanonizácii.

Druhá časť *Preces* je venovaná prosbám. V tejto časti už neprosíme za seba, ale začíname sa modliť za druhých. Tento prechod od seba k druhým vyjadruje základný rozmer všeobecného kňazstva – účasť na Kristovej príhovornej modlitbe za iných.

Podobne ako v liturgii omše, kde Cirkev prosí za pápeža, spoločnosť a ďalšie úmysly, aj *Preces* nás učia modliť sa za iných. Svätý Josemaría tak pripomína, že hoci môžeme pre druhých urobiť mnoho vecí, to najdôležitejšie, čo pre nich môžeme urobiť, je modliť sa za nich.

Prosby sú usporiadané tak, že najprv sa modlí za Cirkev: za pápeža – viditeľný základ jednoty celej Cirkvi; za biskupov – základy jednoty v diecézach; a napokon za jednotu

samotnej Cirkvi. Táto prosba sa opiera o Ježišovu modlitbu v 17. kapitole Jánovho evanjelia: „Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe.“

Po modlitbe za Cirkev sa prosby rozširujú aj na dobrodincov. Nie je celkom jasné, či Escrivá pri ich zaradení v roku 1933 myslel výlučne na „nás“, členov Opus Dei, alebo či tento doplnok považoval za pokračovanie predchádzajúcej prosby za Cirkev – čo by bolo logické podľa spôsobu, akým sa táto formula v dejinách používala. Z textového hľadiska túto nejednoznačnosť nemožno odstrániť. Najrozumnejšie je preto nevylučovať ani jednu z týchto možností.

Po modlitbe za Cirkev ako celok *Preces* pokračujú osobitnými prosbami za jednotu v rámci samotného Opus Dei: modlí sa za

Otca (preláta Diela) a za jeho živých i zosnulých členov.

V záverečných modlitbách sa vyjadruje dôvera v Božie milosrdenstvo, prosí sa o obrátenie a vernosť. Výraz *Gaudium cum pace*, ktorým sa začína posledná časť *Preces*, zahŕňa tieto témy: dôveru vo všemohúce milosrdenstvo Boha Otca, dar obrátenia a pokánia, dar Ducha Svätého a radosť a pokoj života, ktorý túži zostať verný až do konca.

Napokon sa vzývajú patróni apoštolátov Diela: archanjeli svätý Michal, svätý Gabriel a svätý Rafael, a apoštoli svätý Peter, svätý Pavol a svätý Ján.

Ak sú *Preces* recitované v prítomnosti kňaza, na konci udelí požehnanie slovami: „Pán nech je vo vašich srdciach a na vašich perách.“ *Preces* sa zakončujú pozdravom, ktorý pripomína pozdrav prvých kresťanov: *Pax, in æternum*. V tomto

prípade slúži ako záverečný pozdrav – výmena pokoja po spoločnej modlitbe veriacich.

Ako som sa pokúsil vysvetliť, *Preces Opus Dei*, ktoré ich zakladateľ považoval za „prvý oficiálny akt“ členov Diela, sú spoločnou modlitbou, ktorá spája charizmu Opus Dei s liturgickými formami Cirkvi. Prostredníctvom hlasov modliacich sa tak zaznievajú v konkrétnom čase a mieste tie najhlbšie túžby a prosby tejto „malej časti Cirkvi“, ktorou je Opus Dei.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/preces-modlitba-opus-dei-
modlitba-ktora-dala-tvar-uchu-diela/](https://opusdei.org/sk-sk/article/preces-modlitba-opus-dei-modlitba-ktora-dala-tvar-uchu-diela/)
(31.03.2026)